

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai
Siunčiama per Teisės aktų informacinę sistemą

Į 2023-08-21 Nr. (1.16 E) 7R-3260

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ DERINIMO

Valstybės įmonė Registrų centras pagal kompetenciją išnagrinėjo Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos per Teisės aktų informacinę sistemą (toliau – TAIS) pateiktus derinti (TAIS reg. Nr. 23-12444) Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.46, 2.47, 2.54, 2.57, 2.62, 2.63, 2.64, 2.66, 2.68, 2.70 ir 2.184 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – CK projektas), Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo Nr. IX-1969 6 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – AĮ projektas), Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymo Nr. I-1113 6, 7, 13 ir 14 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – BĮ projektas), Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatymo Nr. VIII-1889 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – RPĮ projektas), Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo Nr. XI-2220 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau – TPĮ projektas), Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybės įmonių įstatymo Nr. I-722 6, 8, 18, 19 ir 22¹ straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – VSĮ projektas), Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų įstatymo Nr. I-1428 5, 6, 8, 15 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – VŠĮ projektą), Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo Nr. VIII-1835 7, 12, 45 ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ABĮ projektas), Lietuvos Respublikos individualių įmonių įstatymo Nr. IX-1805 5 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – IĮ projektas), Lietuvos Respublikos mažųjų bendrovių įstatymo Nr. XI-2159 4, 6 ir 30 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – MBĮ projektas), Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymo Nr. IX-1804 4, 5, 7 ir 16 straipsnių pakeitimo įstatymo projektą (toliau – ŪBĮ projektas), Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 30 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą, Lietuvos Respublikos privačios detektyvinės veiklos įstatymo Nr. XII-1615 19 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą (toliau kartu – Įstatymų projektai) ir teikia pastabas ir pasiūlymus.

1. CK projektu keičiamo Lietuvos Respublikos civiliniame kodekso (toliau – CK) 2.66 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad Juridinių asmenų registro (toliau – JAR) tvarkytojui teikiamuose dokumentuose neturi būti nurodyta asmens duomenų, kurių pateikimo JAR nenumato šis kodeksas ar kiti įstatymai.

Iš siūlomos nuostatos nėra aišku, kas yra atsakingas už jos vykdymą. Taip pat pažymėtina, kad už šios nuostatos vykdymą neturėtų būti atsakingas JAR tvarkytojas, kuris daugeliu atvejų neprivalo tikrinti jam teikiamų dokumentų turinio (pavyzdžiui, kai teikiami finansinės atskaitomybės dokumentai, ar kai juridinio asmens duomenų tikrumą ir dokumentų atitiktį įstatymų nustatytiems reikalavimams nustatytais atvejais tikrina notaras ir pan.). Atsižvelgdami į šias aplinkybes ir siekdami teisinio aiškumo, siūlome CK projektu keičiamo CK 2.66 straipsnio 7 dalį papildyti tokiu sakiniu: „Už šio reikalavimo vykdymą atsako šio kodekso 2.67 straipsnyje nurodyti asmenys.“

2. CK projekte siūloma CK 2.68 straipsnio 1 dalį papildyti 5 punktu, pagal kurią JAR tvarkytojas gali atsisakyti įregistruoti juridinį asmenį, taip pat registruoti juridinio asmens dokumentų ir duomenų pakeitimus tuo atveju, jeigu teikiamuose dokumentuose nurodyti asmens duomenys, kurių pateikimo JAR nenumato šis kodeksas ar kiti įstatymai.

Galiojančio CK 2.68 straipsnio 1 dalies 4 punkte yra nustatyta, kad JAR tvarkytojas gali atsisakyti įregistruoti juridinį asmenį, taip pat registruoti juridinio asmens dokumentų ir duomenų pakeitimus tuo atveju, jeigu dokumentų forma ar turinys prieštarauja įstatymams.

Atsižvelgiant į CK projektu keičiamo CK 2.66 straipsnio 7 dalį, JAR tvarkytojui teikiamo dokumento turinys prieštarautų įstatymams, jei dokumente būtų nurodyti asmens duomenys, kurių pateikimo JAR nenumato šis kodeksas ar kiti įstatymai. Tokiu atveju JAR tvarkytojas galėtų

atsisakyti įregistruoti juridinį asmenį ar juridinio asmens dokumentų ir duomenų pakeitimus vadovaudamasis CK 2.68 straipsnio 1 dalies 4 punktu. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad CK projekte numatytas CK 2.68 straipsnio 1 dalies papildymas 5 punktu yra perteklinis, todėl siūlome jo atsisakyti.

3. Pagal galiojančio Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABĮ) 12 straipsnio 5 dalį, 41¹ straipsnio 1 dalies 1 punktą, 2 dalį ir ABĮ projektu keičiamą ABĮ 7 straipsnio 2¹ dalies 1 punktą, teikiant uždaryjū akcinių bendrovių akcininkų duomenis Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos (toliau – JADIS) tvarkytojui, būtų nurodomas *akcininkų korespondencijos adresas*. Pagal galiojančio Lietuvos Respublikos ūkinių bendrijų įstatymo (toliau – ŪBĮ) 5 straipsnio 3, 4 dalis ir ŪBĮ projektu keičiamus ŪBĮ 4 straipsnio 3 dalies 4 punktą ir 4 dalies 1 punktą, teikiant ūkinių bendrijų dalyvių (tikrųjų narių ir komanditorių) duomenis JADIS tvarkytojui, taip pat būtų nurodomas *dalyvių korespondencijos adresas*.

Pažymėtina, kad JADIS kaupiami duomenys taip pat ir apie kitų teisinių formų juridinių asmenų (mažųjų bendrijų, viešųjų įstaigų, žemės ūkio bendrovių, kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), labdaros ir paramos fondų, kurie yra nevyriausybinės organizacijos) dalyvius, tuo tarpu šias juridinių asmenų teises formas reglamentuojančių įstatymų nuostatos, pagal kurias JADIS nurodomas *dalyvio gyvenamosios vietos adresas arba adresas korespondencijai*, nėra keičiamos. Atsižvelgdami į tai ir siekdami teisės aktų sistemiškumo bei JADIS kaupiamų duomenų apie dalyvius vieningumo, siūlome tikslinti MBĮ ir VŠĮ projektus bei keisti kitas juridinių asmenų teises formas reglamentuojančius įstatymus (Lietuvos Respublikos žemės ūkio bendrovių įstatymą, Lietuvos Respublikos kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) įstatymą, Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos fondų įstatymą), juose numatant, kad JADIS nurodomas juridinio asmens dalyvio korespondencijos adresas.

Taip pat pažymėtina, kad priėmus ABĮ ir ŪBĮ projektus turėtų būti keičiami Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. 1R-231 „Dėl Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, siūlome šiuo aspektu patikslinti Įstatymų projektų aiškinamojo rašto 12 punktą.

4. CK, ABĮ, IIĮ, MBĮ, ŪBĮ projektais siūloma JAR registruojant tam tikrus su juridiniais asmenimis susijusius fizinius asmenis (valdymo organų narius, dalyvius, kurių duomenys registruojami JAR, likvidatorius ir kt.) nurodyti jų korespondencijos adresą (o ne gyvenamosios vietos adresą). Pažymėtina, kad, vadovaujantis Juridinių asmenų registro nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“ (toliau – JAR nuostatai), 18.10¹ papunkčiu, JAR registruojami duomenys apie laikinąjį administratorių, kai juridinio asmens, jo savininko ar jį kontroliuojančio asmens atžvilgiu Lietuvoje įgyvendinamos tarptautinės sankcijos, tarp jų – laikinojo administratoriaus (jei jis yra fizinis asmuo) gyvenamosios vietos adresas (Lietuvos Respublikos tarptautinių sankcijų įstatymo 8 straipsnio 4, 12 dalys). Manytina, kad ir šiuo atveju, įvertinus CK įtvirtintą JAR viešumo principą, bei tai, kad santykių su juridiniu asmeniu aspektu yra svarbus ne šio asmens gyvenamosios vietos adresas, o adresas, kuriuo galima būtų pasiekti fizinį asmenį, JAR turėtų būti registruojamas korespondencijos adresas (ne gyvenamosios vietos adresas). Atsižvelgdami į tai, siūlome atitinkamai keisti ir Tarptautinių sankcijų įstatymo 8 straipsnio 4 dalį.

5. CK 2.70 straipsnio 5 dalyje numatyta galimybė juridinio asmens dalyviui ar valdymo organo nariui per vienerius metus nuo juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statuso įgijimo kreiptis į teismą su prašymu atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą; teismas, priėmęs šį prašymą, taip pat priėmęs sprendimą dėl inicijuojamo juridinio asmens likvidavimo atšaukimo apie tai praneša JAR tvarkytojui; JAR tvarkytojas, gavęs pranešimą apie teismo sprendimą dėl inicijuojamo juridinio asmens likvidavimo atšaukimo, išregistruoja juridinio asmens, kuriam inicijuojamas likvidavimas, statusą.

Turėdami omenyje CK 2.70 straipsnio 5 dalyje įtvirtintą teisinį reguliavimą, pažymime, kad JAR tvarkytojas neretai susiduria su tokiais atvejais, kai, pavyzdžiui: 1) teismas atšaukia inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą, tačiau teismui priėmus šį sprendimą juridinis asmuo JAR tvarkytojui vis tiek nepateikia CK 2.70 straipsnio 1 dalyje ar JAR nuostatuose nustatytų dokumentų, paneigiančių CK 2.70 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių buvimą (tokiu atveju JAR tvarkytojas

turėtų iš naujo pradėti juridinio asmens likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrą); 2) juridinis asmuo, kuriam įregistruotas teisinis statusas „inicijuojamas likvidavimas“, pateikia JAR tvarkytojui finansinės atskaitomybės dokumentus, paneigiančius CK 2.70 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos aplinkybės buvimą, tačiau per CK 2.70 straipsnio 5 dalyje nustatytą terminą nesikreipia į teismą su prašymu atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą (tokiu atveju JAR tvarkytojas turėtų tęsti juridinio asmens likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrą, nepaisant to, kad dokumentai, paneigiantys CK 2.70 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytos aplinkybės buvimą, pateikti JAR tvarkytojui).

Reaguodami į minėtus neretai praktikoje pasitaikančius atvejus, kylančius dėl to, kad teisinis statusas „inicijuojamas likvidavimas“ gali būti atšaukiamas tik teismo sprendimu, siekdami supaprastinti teisinio statuso „inicijuojamas likvidavimas“ atšaukimo procedūrą ir tokiu būdu sumažinti su tuo susijusią laiko ir finansinių kaštų reikalaujančią administracinę naštą juridiniams asmenims, o taip pat ir darbo krūvį teismams, siūlome supaprastinti CK 2.70 straipsnyje įtvirtintą juridinio asmens likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūrą taip:

- teisinio statuso „inicijuojamas likvidavimas“ išregistravimą gauto teismo pranešimo pagrindu paliekant tik tiems atvejams, kai į teismą kreipiasi kreditoriai (pareikšdami ieškinį dėl skolininko prievolių įvykdymo ar bankroto bylos iškėlimo, kaip dabar nustatyta CK 2.70 straipsnio 6 dalyje; pateikdami prašymą atšaukti inicijuojamą juridinio asmens likvidavimą, kai kreditorius turi jo naudai išduotą vykdomąjį dokumentą, kuris nėra visiškai įvykdytas, kaip siūloma nustatyti CK projektu keičiamo CK 2.70 straipsnio 5 dalyje).

- įtvirtinant galimybę juridiniam asmeniui, kuriam įregistruotas teisinis statusas „inicijuojamas likvidavimas“, šį teisinį statusą atšaukti ne teismo tvarka (kaip dabar nustatyta CK 2.70 straipsnio 5 dalyje), tačiau minėtą teisinį statusą išregistruoti juridiniam asmeniui kreipiantis tiesiogiai į JAR tvarkytoją ir pateikiant jam dokumentus, paneigiančius CK 2.70 straipsnio 1 dalyje nurodytą aplinkybių buvimą;

- atsisakant dabar galiojančios CK 2.70 straipsnio 2 dalyje nustatytos pranešimo juridiniam asmeniui apie numatomą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą stadijos.

Atsižvelgiant į paminėtus siūlymus, CK 2.70 straipsnyje įtvirtintos juridinio asmens likvidavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūros seka būtų tokia: esant bent vienai iš CK 2.70 straipsnio 1 dalyje nurodytų aplinkybių, JAR tvarkytojas iškart priimtų sprendimą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą ir įregistruotų juridinio asmens teisinį statusą „inicijuojamas likvidavimas“, taip pat praneštų apie tai juridiniam asmeniui bei paskelbtų viešai, nurodydamas CK nustatytą terminą (kuris galėtų būti vieneri metai, kaip dabar nustatyta CK 2.70 straipsnio 5–6 dalyse, ar trumpesnis) pateikti JAR tvarkytojui CK 2.70 straipsnio 1 dalyje ar JAR nuostatuose nustatytus dokumentus, paneigiančius CK 2.70 straipsnio 1 dalyje nurodytą aplinkybių buvimą. Per nustatytą terminą juridiniam asmeniui pateikus atitinkamus dokumentus JAR tvarkytojui, JAR tvarkytojas, įregistruodamas tam tikrus duomenų / dokumentų pakeitimus, kartu išregistruotų teisinį statusą „inicijuojamas likvidavimas“; priešingu atveju, suėjus CK nustatytam terminui ir negavus atitinkamų dokumentų, JAR tvarkytojas priimtų sprendimą likviduoti juridinį asmenį ir juridinis asmuo įgytų teisinį statusą „likviduojamas“, toliau tęsiant procedūrą taip, kaip dabar nustatyta CK 2.70 straipsnio 7–8 dalyse. Procedūros dalis dėl kreditorių teisės kreiptis į teismą, įregistravus teisinį statusą „inicijuojamas likvidavimas“, liktų tokia pati. Pažymėtina, kad siūlomu teisiniu reguliavimu ne tik būtų sprendžiamos aukščiau nurodytos su teisinio statuso „inicijuojamas likvidavimas“ atšaukimu teismo sprendimu susijusios problemos, bet ir sutrumpėtų pati likvidavimo inicijavimo JAR tvarkytojo iniciatyva procedūra, nes nebeliktų CK 2.70 straipsnio 2 dalyje numatytos pranešimo juridiniam asmeniui apie numatomą inicijuoti juridinio asmens likvidavimą stadijos. Kita vertus, juridinių asmenų, jų dalyvių, valdymo organų narių teisių ir teisėtų interesų gynimo saugiklis liktų įtvirtintas CK 2.70 straipsnio 10 dalyje, numatančioje, kad CK 2.70 straipsnyje nustatyti JAR tvarkytojo veiksmai gali būti skundžiami teismui įstatymų nustatyta tvarka.

6. VŠĮĮ projekte nustatyta, kad jis įsigalioja 2025 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į tai, kad šio projekto 1 straipsnyje yra dėstomos nuostatos dėl steigėjų korespondencijos adresų nurodymo, o analogiškų nuostatų dėl korespondencijos adresų įsigaliojimas kituose teikiamuose projektuose (pvz., CK projekte, MBĮ projekte ir kt.) numatytas 2024 m. balandžio 1 d., siūlome apsvarstyti, ar VŠĮĮ projekto 1 straipsnis taip pat neturėtų įsigalioti 2024 m. balandžio 1 d.

7. Atkreiptinas dėmesys, kad MBĮ projekte, Įstatymų projektų aiškinamajame rašte ir lydraštyje netiksliai nurodytas keičiamo Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymo pavadinimas.

8. CK projekto 1, 6, 7 ir 9 straipsnių, AI, BI, RPI, TPI, VSI, VŠI projektų įsigaliojimo data numatyta 2025 m. sausio 1 d. Kadangi sausio 1 d. yra nedarbo diena, projektų įgyvendinimui reikalingi techniniai ir programiniai pakeitimai šią dieną negalės būti įdiegti į gamybinę aplinką. Atsižvelgdami į tai, siūlome minėtų CK projekto straipsnių ir kitų minėtų projektų įsigaliojimo datą numatyti 2025 m. sausio 2 d. ar kitą vėlesnę darbo dieną.

Lina Kaminskaitė, tel. (8 5) 250 7613, el. p. Lina.Kaminskaite@registrucentras.lt
Irma Jauniškė, tel. (8 5) 250 7661, el. p. Irma.Jauniske@registrucentras.lt